

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tieliikenteen ajo- ja lepoajoista annetun lain kumoamisesta ja laiksi tieliikennelain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi tieliikenteen ajo- ja lepoajoista annettu laki sekä muutettavaksi tieliikennelakia. Kumottaviksi ja muutettaviksi ehdotetut säännökset ovat ristiriidassa Euroopan yhteisöjen neuvoston asetus-

ten kanssa. Nämä asetukset tulevat voimaan Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) tullessa voimaan.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan samaan aikaan ETA-sopimuksen kanssa.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. ETA-sopimukseen liittyvät säädökset

Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) liitteen XIII ”Liikenne” maantieliikennettä koskevan iii-alakohdan mukaan Euroopan yhteisöjen neuvoston asetuksia (ETY) n:o 3820/85 tieliikenteen sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistamisesta ja n:o 3821/85 tieliikenteen valvontalaitteista tullaan sopimuksen voimaantultua noudattamaan Suomessa.

ETA-sopimuksen voimaantulosta on säädetty Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja sopimuksen soveltamisesta annetussa laissa, jonka eduskunta hyväksyi lokakuun 27 päivänä 1992. Sen 2 §:n mukaan Suomen lain tai asetuksen säännöstä ei saa soveltaa, mikäli se on ristiriidassa ETA-sopimuksen liitteessä mainitun Euroopan yhteisöjen asetuksen kanssa.

1.2. Tieliikenteen ajo- ja lepoajoista annetun lain kumoaminen

Tieliikenteen ajo- ja lepoajoista annetun lain (61/90) ajoaikoja, lepoaikoja ja taukoja koskevat säännökset ovat ristiriidassa mainitun asetuksen n:o 3820/85 kanssa eikä niitä siten voi ETA-sopimuksen voimaan tultua enää soveltaa. Neuvoston asetuksessa on tieliikenteen ajo- ja lepoajoista annettuun lakiin verrattuna lyhyemmät enimmäisajoajat sekä pidemmät vähimmäislepoajat ja tauot. Yksityisliikenne, jota ei harjoiteta ansiotarkoituksessa, ei kuulu asetuksen soveltamisalaan. Myös mahdollisuudet poiketa säädetyistä ajo- ja lepoajoista ovat jonkin verran Suomen nykyistä käytäntöä laajemmat.

Lain 10 §:ää vastaava säännös ajopiirturin levyjen etsinnästä sijoitettaisiin tieliikennelakiin. Muut tieliikenteen ajo- ja lepoajoista annetun lain säännökset ovat ennen mainitussa ETA-sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain 8 §:ssä. Siinä säädetään neuvoston asetuks-

nessa sallituista poikkeuksista, asetuksen valvonnasta ja sen rikkomisesta seuraavista rangaistuksista. Tieliikenteen ajo- ja lepoajoista annettu laki ehdotetaan siten tarpeettomana kumottavaksi.

1.3. Tieliikennelain muuttaminen

Euroopan yhteisöjen neuvoston asetus (ETY) n:o 3821/85 sisältää tieliikennelain 87 a §:n ja 94 a §:n kanssa ristiriidassa olevia säännöksiä. Nämä tieliikennelain säännökset ehdotetaan säilytettäväksi tieliikennelaissa, mutta muutettaviksi mainitun neuvoston asetuksen mukaisiksi. Ajopiirturin käytön valvonta ja laiminlyönnistä seuraavat rangaistukset pysyisivät tällöin samoina kuin muissa liikenneriikoksissa.

Sana diagrammalevy ehdotetaan samalla muutettavaksi sanoiksi ajopiirturin levy. Vastaavaa nimitystä käytetään muillakin ETA-sopimuksen kielillä.

Tieliikennelain 87 a §:ssä säädetään ajopiirturin käyttöpakosta, poikkeuksista käyttöpakoon, ajoneuvon omistajan tai haltijan velvollisuudesta huolehtia siitä, että ajoneuvossa on ajopiirturin diagrammalevyjä sekä kuljettajan velvollisuudesta säilyttää diagrammalevyt autossa. Näistä asioista on säädetty Euroopan yhteisöjen neuvoston asetuksessa n:o 3821/85. Jotta tieliikennelain 87 a §:n ja viimeksimainitun asetuksen välillä ei synny ristiriitaa, ehdotetaan tieliikennelakia muutettavaksi niin, että siinä viitataan puheena olevaan asetukseen.

Lain 87 a §:n 1 momenttia muutettaisiin niin, että ajopiirturin käyttöpakko koskisi vain niitä ajoneuvoja, joita neuvoston asetus n:o 3821/85 tieliikenteen valvontalaitteista koskee. Muutos vapauttaisi ajopiirturin käyttöpakosta ne ajoneuvot, joiden kuljettajiin ei sovelleta mainittua neuvoston asetusta n:o 3820/85 maantieliikennettä koskevan sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistamisesta. Erot voimassa olevaan lakiin ovat vähäisiä. Mainitun neuvoston asetuksen sallimista poikkeuksista ja tilapäisesti myönnettävistä poikkeusluvista sekä 15 ja 16 artiklassa säädetystä käyttömääräyksistä ja korjaamismenettelystä ehdotetaan säädettäväksi kotimaisella asetuksella.

Voimassa oleva 2 momentti ehdotetaan muutettavaksi puheena olevan neuvoston asetuksen n:o 3821/85 14 artiklan ja 15 artiklan 7 kohdan mukaiseksi.

Voimassa olevan 3 momentin 1 ja 2 kohdas-

sa mainitut poikkeukset jäisivät voimaan viimeksi mainitun asetuksen 4 artiklan 5 ja 11 kohdan nojalla. Muutoin aikaisempaan verrattuna merkittävimmät poikkeukset koskevat sellaisia ajoneuvoja, joilla hoidetaan yksinomaan yksityishenkilöiden omia tavarakuljetuksia, sekä eräitä maatalouteen liittyviin kuljetuksiin käytettäviä ajoneuvoja.

Tieliikennelain 94 a §:n 2 momentin mukaan ajoneuvon omistajan tai haltijan on säilytettävä käytettyjä ajopiirturin diagrammalevyjä kaksi vuotta. Viimeksi mainitun asetuksen 14 artiklan 2 kohdan mukaan säilytysaika on yksi vuosi. Lakia ehdotetaan myös tältä osin muutettavaksi asetuksen mukaiseksi.

Jotta ajo- ja lepoajojen valvonta jatkuisi nykyisellään, tieliikennelakiin lisättäisiin uusi 94 b § ajopiirturin lavyjen etsinnästä. Se olisi asiallisesti identtinen nyt kumottavan tieliikenteen ajo- ja lepoajoista annetun lain 10 §:n kanssa.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Kotimaisella asetuksella tultaisiin säätämään puheena olevan neuvoston asetuksen 3 artiklan 2 kohdan sallimista poikkeuksista ajopiirturin asennus- ja käyttöpakoon. Poikkeukset tulisivat olemaan jokseenkin samat kuin edellä mainitun ETA-sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain 8 §:ssä tarkoitetut poikkeukset tieliikenteen sosiaalilainsäädännön noudattamisesta. Tämä asetus ja asetukset ajopiirturin käyttömääräyksistä ja korjaamisesta annettaisiin niin, että ne tulisivat voimaan samaan aikaan kuin tämä hallituksen esitys.

Ajoneuvoasetuksen 48 a §:ssä on tarkempia säännöksiä diagrammalevyjen säilytysvelvollisuudesta ja käytöstä. Ajoneuvoasetuksen täytäntöönpanosta annetun liikenneministeriön päätöksen 47 §:ssä on määräykset ajopiirturin teknisistä ominaisuuksista, korjauksesta ja tarkastamisesta. Liikennetarvikkeiden kaupasta, asennuksesta ja korjauksesta annetun asetuksen (9/79) 4 §:ssä on ajopiirturin asentaminen ja korjaus säädetty luvanvaraiseksi. Ajoneuvoasetuksen 18 §:n 1 momentin k kohdassa säädetään, mihin ajoneuvoihin piirturi on asennettava.

ETA-sopimuksen yhteydessä voimaan tuleva Euroopan yhteisöjen neuvoston asetus n:o

3821/85 sisältää säännöksiä edellä mainituista asioista. Tarvittavat muutokset mainittuihin kansallisiin säädöksiin tullaan tekemään tämän esityksen voimaantulon yhteydessä.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

ETA-sopimuksen yhteydessä voimaantulevasta, edellä mainitusta Euroopan yhteisöjen neuvoston asetuksesta (ETY) n:o 3820/85 aiheutuva ajoaikojen lyheneminen ja lepoaikojen piteneminen lisää tieliikenteen kuljetuskustannuksia, lähinnä kuljettajien ja ajoneuvojen lisätarpeen vuoksi. Lisäkustannusten määrää on vaikea luotettavasti arvioida. Eräissä laskelmissa tieliikenteen kuljetuskustannusten on arvioitu lisääntyvän yli 600 miljoonaa markkaa. Toisaalta voidaan arvioida, että kuljetusten uudelleen järjestelyllä lisäkustannuksia voidaan välttää ja että tiukemmat ajo- ja lepoajat

säästävät onnettomuskustannuksia.

Mainitun Euroopan yhteisöjen asetuksen ajo- ja lepoaikoja koskevat säännökset syrjäyttävät ETA-sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain 2 §:n mukaan Suomen omat ajo- ja lepoaikasäännökset, vaikka niitä ei kumottaisikaan. Tämän johdosta esityksen toteutuminen ei aiheuta sellaisia kustannuksia, jota ETA-sopimuksen voimaan tulemisesta ei muutoinkin aiheudu.

4. Voimaantulo

Lakiehdotukset liittyvät ETA-sopimukseen ja ne ehdotetaan tuleviksi voimaan samaan aikaan sen kanssa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

tieliikenteen ajo- ja lepoajoista annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan tieliikenteen ajo- ja lepoajoista 19 päivänä tammikuuta 1990 annetun laki (61/90).

2 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

2.

Laki

tieliikennelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 3 päivänä huhtikuuta annetun tieliikennelain (267/81) 87 a ja 94 a §, sellaisina kuin ne ovat, 87 a § muutettuna 22 päivänä tammikuuta 1988, 19 päivänä toukokuuta 1989 ja 19 päivänä tammikuuta 1990 annetuilla laeilla (58/88, 449/89 ja 60/90) ja 94 a § mainituilla 22 päivänä tammikuuta 1988 ja 19 päivänä toukokuuta 1989 annetuilla laeilla, ja

lisätään lakiin uusi 94 b § seuraavasti:

87 a §

Ajopiirturin käyttö

Kuljettajan on käytettävä ajopiirturia niissä

ajoneuvoissa, joissa se tieliikenteen valvontalaitteista annetun Euroopan yhteisöjen neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3821/85 3 artiklan 1 kohdan mukaan on pakollista. Artiklan 2

kohdassa tarkoitetuista poikkeuksista sekä 3 kohdassa tarkoitetuista poikkeusluvista säädetään asetuksella. Asetuksella säädetään myös tarkemmin siitä, millä tavalla kuljettajan on käytettävä ajopiirturia, sekä ajopiirturin korjaamisesta.

Ajoneuvon omistajan tai haltijan on huolehdittava siitä, että ajoneuvossa on riittävästi tyhjiä ajopiirturin levyjä. Kuljettajan on säilytettävä ajoneuvossa levyt tai niiden jäljennökset kuluvalta ja edelliseltä viikolta.

94 a §

Ajopiirturin käytön valvonta

Ajoneuvon kuljettajan, omistajan tai haltijan on vaadittaessa esitettävä poliisimiehelle hallussaan oleva ajopiirturin levy tai sen jäljennös.

Ajoneuvon omistajan tai haltijan on säilytettävä käytettyjä ajopiirturin levyjä, kuljettajan-tutkinnossa käytettyjä lukuunottamatta, yksi vuosi ja vaadittaessa luovutettava ne tai niiden

jäljennökset, siten kuin liikenneministeriö siitä määrää, tutkimustarkoituksiin käytettäviksi. Näin kerättyjä tietoja ei saa luvatta ilmaista sivulliselle.

94 b §

Ajopiirturin levyjen etsintä

Jos on todennäköisiä syitä epäillä, että on tehty Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain (/) 8 §:ssä tarkoitettu rikkomus, poliisi voi toimittaa pakkokeinolaissa (450/87) tarkoitetun kotietsinnän ajoneuvossa taikka ajopiirturin levyjen tai ajopäiväkirjan todennäköisessä säilytyspaikassa levyn tai ajopäiväkirjan löytämiseksi sen estämättä, mitä pakkokeinolain 5 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettyään ajankohtana.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1992

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Liikenneministeri *Ole Norrback*

2.

Laki**tieliikennelain 87 a ja 94 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 3 päivänä huhtikuuta annetun tieliikennelain (267/81) 87 a ja 94 a §, sellaisina kuin ne ovat, 87 a § muutettuna 22 päivänä tammikuuta 1988, 19 päivänä toukokuuta 1989 ja 19 päivänä tammikuuta 1990 annetuilla laeilla (58/88, 449/89 ja 60/90) ja 94 a § mainituilla 22 päivänä tammikuuta 1988 ja 19 päivänä toukokuuta 1989 annetuilla laeilla, ja

lisätään lakiin uusi 94 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

87 a §

Ajopiirturin käyttö

Kuorma- ja linja-auton sekä liikennetraktorin kuljettajan on käytettävä ajoneuvon asennettavaksi säädettyä ajopiirturia.

Ajoneuvon omistajan tai haltijan on huolehdittava siitä, että ajoneuvossa on riittävästi tyhjiä diagrammalevyjä. Kuljettajan on säilytettävä ajoneuvossa diagrammalevyt tai niiden jäljennökset seitsemän vuorokauden ajan.

Tämän pykälän säännöksiä ei sovelleta:

- 1) poliisiin, puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen kuljetuksiin;
- 2) lyhyisiin koeajoihin ajoneuvon hankinnan, huollon, korjauksen, katsastuksen ja liikennevalvonnan yhteydessä; eikä
- 3) muun kuin ajoneuvon varsinaisen kuljettajan siirtäessä ajoneuvoa kuormaamisen tai kuorman purkamisen yhteydessä.

94 a §

Ajopiirturin käytön valvonta

Ajoneuvon kuljettajan, omistajan tai haltijan on vaadittaessa esitettävä poliisimiehelle hallussaan oleva ajopiirturin diagrammalevy tai sen jäljennös.

Ajoneuvon omistajan tai haltijan on säilytettävä käytettyjä ajopiirturin diagrammalevyjä, kuljettajantutkinnossa käytettyjä lukuunottamatta, kaksi vuotta ja vaadittaessa luovutettava ne tai niiden jäljennökset, siten kuin liikenneministeriö siitä määrää, tutkimustarkoituksiin käytettäväksi. Näin kerättyjä tietoja ei saa luvatta ilmaista sivulliselle.

87 a §

Ajopiirturin käyttö

Kuljettajan on käytettävä ajopiirturia niissä ajoneuvoissa, joissa se tieliikenteen valvontalaitteista annetun Euroopan yhteisöjen neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3821/85 3 artiklan 1 kohdan mukaan on pakollista. Artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista poikkeuksista sekä 3 kohdassa tarkoitetuista poikkeusluvista säädetään asetuksella. Asetuksella säädetään myös tarkemmin millä tavalla kuljettajan on käytettävä ajopiirturia sekä ajopiirturin korjaamisesta.

Ajoneuvon omistajan tai haltijan on huolehdittava siitä, että ajoneuvossa on riittävästi tyhjiä ajopiirturin levyjä. Kuljettajan on säilytettävä ajoneuvossa levyt tai niiden jäljennökset kuluvalta ja edelliseltä viikolta.

Ajoneuvon kuljettajan, omistajan tai haltijan on vaadittaessa esitettävä poliisimiehelle hallussaan oleva ajopiirturin levy tai sen jäljennös.

Ajoneuvon omistajan tai haltijan on säilytettävä käytettyjä ajopiirturin levyjä, kuljettajantutkinnossa käytettyjä lukuunottamatta, yksi vuosi ja vaadittaessa luovutettava ne tai niiden jäljennökset, siten kuin liikenneministeriö siitä määrää, tutkimustarkoituksiin käytettäväksi. Näin kerättyjä tietoja ei saa luvatta ilmaista sivulliselle.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

94 b §

Ajopiirturin levyjen etsintä

Jos on todennäköisiä syitä epäillä, että on tehty Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain (/) 8 §:ssä tarkoitettu rikkomus, poliisi voi toimittaa pakkokeinolaissa (450/87) tarkoitetun kotietsinnän ajoneuvossa taikka ajopiirturin levyjen tai ajopäiväkirjan todennäköisessä säilytyspaikassa levyn tai ajopäiväkirjan löytämiseksi sen estämättä, mitä pakkokeinolain 5 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.